

به نام آنکه جان را فکرت آموخت

شیوه نامه برگزاری دوره‌های فوق برنامه ویژه دانشجویان و دانش آموختگان گروه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

مقدمه

امروزه برنامه‌ریزان آموزشی در تلاش هستند تا نظام‌های آموزشی از رویکرد استاد محوری به فراگیر محوری و از رویکرد محتوا محوری به ساختارگرایی تغییر یابند. دوره‌های فوق برنامه از طریق ایجاد فرصت‌هایی برای تحقق رشد و تعالی، شکوفایی استعدادها و پاسخ به نیازهای فردی دانشجویان، بر کیفیت و غنای برنامه‌ی درسی می‌افزایند. دوره‌های فوق برنامه به مجموعه برنامه‌هایی اطلاق می‌شود که در راستای تقویت شبکه سازی، انگیزه و ایجاد چالش در یادگیرندگان و به منظور تجربه شرکت در فضای آزاد و غیر رسمی در کنار آموزش‌های ارائه شده در برنامه درسی رسمی برنامه‌ریزی و اجرا می‌شود. شرکت دانشجویان در این گونه دوره‌ها به صورت داوطلبانه است و تحت نظر اساتید و فارغ التحصیلان و در برخی موارد دانشجویان سال بالاتر برگزار می‌گردند. مرور شواهد نشان دهنده اثربخشی این قبیل دوره‌ها در ارتقای رشد و توسعه نگرش‌ها و مهارت‌های دانشجویان است. اشکال مختلف این دوره‌ها می‌تواند به صورت دوره‌های مکمل^۱، فعالیت‌های فوق برنامه^۲، دوره‌های فوق برنامه درسی^۳ برنامه‌ریزی و اجرا گردد. در همین راستا توسعه و غنی‌سازی فعالیت‌های مکمل و دوره‌های فوق برنامه درسی با توجه به رویکرد نسبتاً متمرکز برنامه‌ریزی درسی دوره کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی آموزش پزشکی و توجه کافی نداشتن به رشد مهارت‌های نرم، فنی، عاطفی و شناختی دانشجویان به عنوان یک ضرورت مطرح است. به علاوه، لازم است برای تعدیل نارسایی و کاستی‌های برنامه درسی، توجه به علایق و استعدادها، پاسخ به نیازهای فردی، غنی‌سازی اوقات خارج از برنامه درسی، پاسخ به تحولات پرشتاب دنیای امروز و تعمیق فرآیند یاددهی - یادگیری، فعالیت‌هایی در قالب مکمل و فوق برنامه برای اجرا در گروه آموزش پزشکی طراحی و در نظر گرفته شود. دستورالعمل حاضر با هدف طراحی و اجرای دوره‌های فوق برنامه برای دانشجویان و فارغ التحصیلان گروه آموزش پزشکی طراحی شده است.

تعاریف

- دانشگاه علوم پزشکی تهران: در دستورالعمل حاضر هر جا اشاره به واژه دانشگاه شده است منظور دانشگاه علوم پزشکی تهران می‌باشد.
- گروه آموزش پزشکی: در دستورالعمل حاضر هر جا اشاره به واژه گروه آموزشی شده است منظور گروه آموزش پزشکی به عنوان یکی از گروه‌های زیر مجموعه دانشکده پزشکی می‌باشد.

1 Complementary program

2 Extracurricular activities

3 Extracurricular program

- **فعالیت‌های فوق برنامه:** مطابق برخی از دانشنامه‌ها، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و تجربیات دانشجویان است که به خارج از حیطه کلاس درس (دروس آکادمیک) مربوط می‌شود. فعالیت‌های تقریباً غیررسمی که به کلاس و حتی گاهی به دانشگاه محدود نیستند. این فعالیت‌ها به دانشجویان این امکان را می‌دهد تا مهارت‌های بیشتری در جریان تجربه واقعی در نتیجه عضویت در تیم‌ها و تعامل با افراد مختلف به دست آورند و به آنان فرصت شبکه سازی و تمرین برقراری تعاملات موثر حرفه‌ای در جریان مشارکت در پروژه‌ها و فعالیت‌های خارج برنامه درسی می‌دهد. در واقع فعالیت‌های فوق برنامه به مجموعه فعالیت‌هایی تکمیلی اطلاق می‌گردد که در طول و عرض برنامه درسی با هدف تقویت و غنی سازی یادگیری و تکمیل و تعمیق اهداف برنامه درسی صورت می‌پذیرد و دامنه آن از داخل کلاس تا خارج از کلاس را در بر می‌گیرد. سازوکار طراحی و اجرایی این بخش از فعالیت‌ها در قالب دستورالعملی مجزا در زمینه مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های گروه و همچنین برنامه کارورزی در سایر عرصه‌های آموزشی تنظیم و ارائه می‌گردد. سایر فعالیت‌های فوق برنامه خارج از محیط گروه آموزشی و حتی دانشگاه، بر اساس علاقه و انگیزه دانشجویان از طریق مشارکت در انجمن‌ها، گروه‌ها، نهادها و ... قابل انجام است.
- **برنامه‌های مکمل:** منظور فعالیت‌هایی است که بر مبنای محتوای دروس موجود در برنامه درسی رسمی طراحی و اجرا می‌شود. هدف از طراحی و اجرای فعالیت‌های مکمل، تعمیق یادگیری دانشجویان و ایجاد فرصت برای اندیشیدن درباره مفاهیم و تمرین و تقویت کسب مهارت‌هاست.
- **دوره‌های فوق برنامه درسی:** منظور فعالیت‌هایی است که با هدف تقویت مهارت‌های نرم و فنی و در عین حال مرتبط با برنامه درسی طراحی می‌شود. فعالیت‌های فوق برنامه درسی را الزاماً اساتید گروه آموزشی طراحی نمی‌کنند، اما قطعاً به عنوان یک عامل اصلی و محوری در طراحی فعالیت‌های فوق برنامه درسی نقش دارند.

الزامات

- دستورالعمل حاضر با هدف طراحی و ساماندهی دوره‌های فوق برنامه به دو شکل طراحی و اجرای فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه درسی تدوین شده است.
- گروه هدف شرکت کننده در دوره‌های فوق برنامه برگزار شده توسط گروه آموزش پزشکی، دانشجویان و فارغ التحصیلان مقاطع کارشناسی ارشد (حضور/مجازی) و دکترای تخصصی می‌باشد.
- مدرسان دوره‌های فوق برنامه برگزار شده توسط گروه، از طیف وسیع شامل اساتید گروه، فارغ التحصیلان و دانشجویان آموزش پزشکی دانشگاه، صاحب نظران حوزه‌های مرتبط و دانشجویان خواهد بود.
- دوره‌های فوق برنامه در قالب برنامه‌های مختلف با تناوب زمانی هر یک ماه یکبار برنامه ریزی و اجرا خواهد شد. در طراحی و اجرای برنامه‌ها حداکثر تنوع از حیث حیطه موضوعی و روش برگزاری در نظر گرفته خواهد شد. مقتضی است بر اساس برنامه‌های پیش روی گروه و همچنین ملاحظات اجرایی، برهه زمانی اجرای برنامه‌ها در برهه زمانی سالانه به روز رسانی گردد و در صورت نیاز تواتر برگزار برنامه‌ها کوتاه تر در نظر گرفته شود.
- مدت زمان برنامه ریزی و برگزاری هر دوره، با توجه به موضوع و همچنین نظر مدرس آن تنظیم می‌گردد.
- شکل برگزاری دوره‌های فوق برنامه می‌تواند در قالب برگزاری کارگاهی، جلسات مناظره، وبینارهای آموزشی و ... تنظیم و اجرا گردد.
- برنامه ریزی برگزاری دوره‌های فوق برنامه گروه مطابق با جدول زیر در حوزه‌های مختلف در هر نیمسال تحصیلی تنظیم و ارائه می‌شود.

شکل برگزاری	نوع برنامه	حیطه
جلسات مناظره	بحث پیرامون موضوعات چالشی حوزه آموزش پزشکی	برنامه‌های مکمل
مینی جلسات آموزشی همزمان	آشنایی با موضوعات نوین آموزش پزشکی	
جلسات آموزشی همزمان	آموزش‌های تکمیلی در راستای دروس برنامه درسی	
کارگاهی، جلسات مطالعه و بحث آزاد	دوره‌های پژوهش در آموزش (کمی و کیفی)	
کارگاهی، جلسات آموزشی همزمان، جلسات مطالعه و بحث آزاد	دوره‌های آموزشی مقاله نویسی	
کارگاهی	دوره‌های آموزش جستجو در پایگاه‌های الکترونیک	
کارگاهی	دوره‌های آموزش کار با نرم افزار آموزشی	فوق برنامه درسی
کارگاهی، جلسات آموزشی همزمان	دوره‌های آموزشی تقویت مهارت‌های نرم و کمک به رشد فردی (مهارت ارتباطی، تفکر نقاد، رشد فردی، تعهد حرفه ای، و ...)	
جلسات آموزشی همزمان	دوره‌های انگیزشی	
جلسات آموزشی همزمان، جلسات گفتگو و مشاوره‌ای	دوره‌های مشاوره تیمی	
جلسات گفتگو و بحث آزاد پیرامون پایان نامه	دوره های تبادل تجربیات در زمینه پایان نامه	